

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

EMLÉKEZTETŐ

a Civil Konzultációs Testület
2021. évi második üléséről

Melléklet: az ülés napirendje

Időpont: 2021. december 17. 10.00

Helyszín: Online videokonferencia

Jelen vannak:

Az AJBH részéről:

Dr. Kozma Ákos
Dr. Könnnyid Balázs
Dr. Izsó Krisztina
Dr. Gilányi Eszter
Dr. Mézes Norbert
Dr. Sárközy István
Tóthné Kiss Klaudia
Monostori Zsolt

A szervezet tagjainak részéről:

Dr. Gádor György (Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége)
Gregersen-Labossa György (Magyarországi Evangélikus Egyház)
Gyene Piroska (Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos
Érdekvédelmi Szövetsége)
Dr. Hárdi Lilla (Magyar Pszichiátriai Társaság)
Dr. Kadlót Erzsébet (Magyar Ügyvédi Kamara)
Dr. Laky-Takács Péter Attila (Összefogás az Alapjogokért Alapítvány)
Landgraf Erna (Társaság a Szabadságjogokért)
László Noémi (Pressley Ridge Magyarország Alapítvány)
Moldova Zsófia (Magyar Helsinki Bizottság)
Molnár Noémi Fanni (Utcajogász Egyesület)
Stift Zoltán (Magyar Katolikus Egyház)
Szénási Jonathan Sándor (Magyarországi Református Egyház)

Dr. Könnnyid Balázs, az AJBH főtitkára köszöntötte a résztvevőket a Civil Konzultációs Testület (CKT) 2021. évi második ülésén, és ismertette az ülés napirendjét.

Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa sajnálatát fejezte ki, hogy a Covid-járvány alakulása miatt az ülést online kellett lebonyolítani. Kiemelte, hogy a CKT egy olyan párbeszéd lehetőségét teremti meg, ami a legtöbb formai kötöttségtől mentesen biztosít folyamatos információt a civil szervezetek által végzett tevékenységekről. Megköszönte, hogy az ülésen megismerheti a CKT tagszervezetek szabálysértési elzárással és őrizettel kapcsolatos észrevételeit, és támogatta a téma későbbi, részletesebb megvitatását. Emlékeztette a tagokat, hogy az NMM feladatkörébe tartozó, megítélésük szerint halasztást nem tűrő ügyben az ülések közötti időszakban is tehetnek jelzést.

Monitorozó tevékenysége folytatására a járvány alatt is nagy hangsúlyt fektetett, a járvány fokozódásának idején is végzett helyszíni látogatásokat. A 2021. évben nemzetközi kapcsolatait is ápolni tudta. Kiemelte a szeptember 29-30-án, a speciális fogvatartotti csoportokkal lefolytatott interjúk sajátosságai témakörében szervezett nemzetközi workshopot. A rendezvény lehetővé tette az NMM és hazai, valamint nemzetközi partnerei közti tapasztalatcserét munkamódszereikről és a felmerült kihívásokról. A Biztos ígéretet tett arra, hogy a jövőben is meghívja a CKT tagjait a hasonló eseményekre.

Beszámolt arról is, hogy kezdeményezte a bv. szervezetnél, hogy az vegyen részt olyan gyermekotthonok felújításában, ahol látogatásai során jelentős tárgyi hiányosságokat tapasztalt. Két intézmény esetében ez már meg is történt, a bv. fogvatartotti munka igénybevételével végezte a felújítást. Emellett felhívására munkatársai karácsonyra adományokat is gyűjtöttek

intézményben élő gyermekek számára. Végül jelezte, hogy egyéb hivatalos teendői miatt távoznia kell majd az ülésről.

Ezt követően **Izsó Krisztina** főosztályvezető részletesen tájékoztatta a résztvevőket az NMM előző CKT-ülés óta végzett tevékenységéről. Elmondta, hogy 2021-ben számos bv. intézet mellett rendőrségi fogvatartási helyszíneken, gyermekotthonokban, idősek otthonában, valamint a CKT tagok javaslatai nyomán egy javítóintézetben és egy fogyatékos személyek otthonában is látogatást tett az NMM és a munkatársai. Beszámolt arról, hogy az NMM az általa szervezett események mellett tevékenységét, eredményeit más rendezvényeken is bemutatta, többek között a V4-es országok ombudsmanjainak találkozásánál, valamint egy BVOP, illetve egy, az ELTE és a Magyar Helsinki Bizottság által szervezett konferencián.

Az ülés következő napirendi pontja keretében **Landgraf Erna**, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) képviselője kezdte meg a szabálysértési őrizettel és elzárással kapcsolatos problémák felvázolását. Rámutatott, hogy a kérdéskör sokakat érint, különösen a kiszolgáltatott helyzetű, szegénységben élő embereket. A járványhelyzetben ráadásul számos új szabálysértési tényállás született. Probléma a megfelelő garanciák hiánya, emellett sokszor fogyatékossgal élő vagy fiatalkorú személyeket vonnak eljárás alá, akiknek speciális szükségleteire a hatóságok nincsenek felkészítve. Álláspontjuk szerint a jelenlegi helyzet a bv. rendszer túlterheléséhez vezet, a szankció aránytalan és költséges. 2021-ben kedvező irányba módosult a szabályozás, az őrizet elrendeléséhez mérlegelési szempontokat határozott meg a jogalkotó, amiben az ombudsman jelentésének (AJB-469/2018. számú ügy) is fontos szerepe volt. A szabálysértési őrizet elrendelésére azonban a törvény nagyon széles körben nyújt lehetőséget. Nem írja elő ugyanakkor az ügyészség kötelező értesítését, és a határidők miatt a jogorvoslati lehetőség sem hatékony, pedig ezek fontos garanciák lennének. További probléma a közérthető tájékoztatás hiánya a jogkövetkezményekről és az eljárás alá vont személy jogairól, ami szintén fontos lenne a szűk határidők miatt. Arról sincs tájékoztatás, hogy ha valaki fogyatékos és ezt igazolja, akkor nem sújtható elzárással. Továbbá, míg egy bűncselekményt elkövető fiatalkorú esetben szabadságvesztés büntetés helyett javítóintézeti nevelés is alkalmazható, a fiatalkorúak ügyeiben is kiszabható szabálysértési elzárást büntetés-végrehajtási intézetben hajtják végre. Az ombudsman vonatkozó jelentése (AJB-105/2020. számú ügy) is kiemelte, hogy gyermek esetében a szabadság elvonás alkalmazása nem áll összhangban a gyermek mindenekfelett álló érdekével, és sérti a személyi szabadsághoz való jogot.

Molnár Noémi Fanni, az Utcajogász Egyesület képviselője ismertette a szabálysértési jogban a védő szerepéről és az összbüntetés kérdéséről kialakított álláspontjukat. Rámutatott, hogy a szabálysértési rendszerben nem védő, hanem képviselő van, továbbá bizonyos esetekben (pl. őrizetbe vétel, bíróság elé állítás) jogi képviselőt kell kirendelni, de az általában nem kötelező. Mivel nagy a szabadságkorlátozás esélye, szükség lenne a kötelező esetek körének tágítására, és az eljárás alá vont személy kérelme esetén a hatóság számára mérlegelési lehetőség biztosítására. Szemben a büntetőeljárással, a szabálysértési eljárásban megmaradt a régi, sokat kifogásolt gyakorlat a védő kirendelésére vonatkozóan. Nem tisztázott, hogy amennyiben egyszerre van ügyvéd és képviselő is, mi a két szereplő viszonya az eljárás során. További probléma, hogy szemben a büntetőjoggal, a szabálysértési eljárásban nincs lehetőség összbüntetésbe foglalásra. Ha valakit többször is elzárásra ítélnék, azokat egymás után kell letöltenie, így hónapokat, de akár egy fél évet is tölthet bv. intézetben, ezért szükség lenne a jogintézmény bevezetésére. Felhívta a figyelmet, hogy a Covid kapcsán sok olyan esetük volt, melyben a kijárási tilalom megszegése miatt kiszabott viszonylag magas összeget változtatták át hosszú időtartamú elzárásra.

Moldova Zsófia, a Magyar Helsinki Bizottság (MHB) képviselője rámutatott, hogy bár a jogszabály a fogyatékossgal élő emberek vonatkozásában egyértelműen kimondja, hogy esetükben szabálysértési elzárás nem alkalmazható, az eljárás során ez nem feltétlenül derül ki.

Ennek oka lehet, ha nincs személyes meghallgatás, vagy a hatóságok akár teljesen nyilvánvaló esetben sem ismerik fel a fogyatékossgot. A bv.-ben a befogadást végző egészségügyi személyzetnek azonban fel kellene, hogy tűnjön. Az eljárás során nincs olyan elem, ami a sérülékenység feltárásában segítene. Ezzel kapcsolatban kidolgoztak egy javaslatcsomagot, melynek egyik eleme, hogy legyen az eljárás alá vont állapotának felmérésére egy checklist, ami képezze az iratanyag részét. Ismertette az egyik konkrét esetüket is, melyben az alapvető jogok biztosát is megkeresték. Rámutatott, hogy a probléma nem egyedi, számos hasonló esetük van, amit szintén jeleztek egy beadványban az ombudsman felé.

A szabálysértési őrizet és elzárás kapcsán felhívta a figyelmet a kártalanítás kérdésére. A jogalkotó e téren nem biztosítja a hatékony jogorvoslatot, még jogellenesség esetén sem. Míg az új Be. tekintetbe veszi, hogy az új Ptk.-ban a kártérítési felelősséggel kapcsolatos szabályok megváltoztak, a szabálysértési törvényben található, nem módosított utaló szabály értelmében a kár mellett sérelemdíj nem követelhető. További problémát jelent, hogy a törvény szerint csak akkor jár kártalanítás, ha az eljárást az érintettel szemben megszüntették, ami gyakorlatilag ellehetetleníti annak érvényesítését.

A másik felvetett problémakörrel kapcsolatban elmondta, hogy sok rossz tapasztalatuk van a bv. intézetekben való kutatás terén. Az Infotv. alapján közérdekű adatkérésekkel fordulnak a bv. szervezethez, de ezen kívül semmi sem kötelezi a büntetés-végrehajtást arra, hogy engedélyezze a független, pártatlan kutatásokat. Az elmúlt 4-5 évben szűkült a kutatás lehetősége, az utóbbi 2-3 évben pedig drasztikus változás történt, mind az MHB tapasztalatai, mind az akadémiai szférából érkezett jelzések és panaszok szerint. Közérdek fűződik ahhoz, hogy ne csak statisztikai adatok legyenek hozzáférhetőek, bizonyos információk a bv. működésével kapcsolatban csak interjúk során szerezhetőek meg. Évek óta tartó együttműködések mond fel a BVOP, évek óta tartó kutatások szűnnek meg, elnyert OTKA és EU-s kutatási pályázatok teljesítése is ellehetetlenült. Ezzel kapcsolatban kérdőíves felmérést végeztek, már a kezdeti stádiumban is leszűrhetőek a negatív tapasztalatok. A későbbiekben részletesebben is be tudnak majd számolni az eredményekről.

Izsó Krisztina főosztályvezető az ülés következő napirendi pontja keretében kifejtette, hogy a CKT tagjaival való együttműködés nagyban segíti az NMM munkáját. A tagszervezetek javaslatokat adhatnak fogvatartási helyek látogatására, ezeket az NMM az éves látogatási tervébe felveszi, illetve az év közben javasolt helyszíneket soron kívül is beütemezheti. Évente 2 alkalommal van CKT ülés, de az NMM nyitott az egyéb csatornákon keresztüli együttműködésre is. A CKT tagok a megküldött javaslataikkal, kutatási eredményeikkel nagyban segítik az NMM munkáját.

Landgraf Erna (TASZ) felvetette, hogy lehetnének tematikus megbeszélések bizonyos témákban a CKT ülések között is, ami lehetőséget nyújtana arra, hogy más tagok javaslatait is megismerhessék. Másrészt megérdeklődte, hogy a CKT tagok betekintheznek-e az NMM munkatervébe, illetve milyen módon tehetnének ahhoz konkrét javaslatokat.

Moldova Zsófia (MHB) kérdése az volt, mi várható el reálisan az együttműködés, a közös munka eredményeként. Céljuk, hogy a fogvatartottak helyzete javuljon. Mit lehetne tenni annak érdekében, hogy a cél az együttműködés nyomán a gyakorlatban is megvalósuljon, hogy egyrészt az ombudsmanhoz benyújtott egyedi ügyekben is lépések történjenek, illetve rendszerszintű változások is bekövetkezzenek.

Izsó Krisztina főosztályvezető biztosította a résztvevőket arról, hogy nincs akadálya, hogy az NMM a CKT tagokkal különböző témákban szakmai egyeztetéseket folytasson. Az éves munkaterv nem nyilvános, azt még a Hivatalon belül sem ismerhetik meg más szervezeti egységek tagjai, a látogatási helyszínekre tett javaslatokat azonban az NMM figyelembe veszi. A CKT tagszervezetei nagy szakmai tapasztalattal rendelkeznek, számos olyan panasz jut el

hozzájuk, ami nem biztos, hogy a Hivatalba beérkezik, felhívják a figyelmet aktuális problémákra, szabályozási hiányosságokra. A tőlük kapott információkat az NMM a tevékenysége megtervezése során felhasználja. Az NMM egyéni panaszokat nem vizsgál. A bemutatott szabálysértési elzárás kapcsán a munkatársak a már elzárást töltő személyekkel tudnak találkozni, a befogadást megelőző, pl. az eljárással kapcsolatos kérdéskörök vizsgálata nem az NMM hatáskörébe tartozik. Az NMM mindig odafigyel a CKT tagjainak jelzéseire és szintén az a célja, hogy a fogvatartottak helyzete javuljon, ehhez a rendelkezésére álló eszközöket felhasználja.

Landgraf Erna (TASZ) kérdésére, hogy előre bejelentett, esetlegesen CKT tagok által javasolt helyszínek esetében lenne-e lehetőség arra, hogy az NMM a látogatásról őket is értesítse, **Izsó Krisztina** főosztályvezető elmondta, hogy korábban volt arra példa, hogy az NMM egyeztetett az adott helyszínt javasló civil szervezet képviselőjével.

Mivel további kérdések megvitatására a résztvevők nem tettek javaslatot, **Dr. Könnyid Balázs**, az AJBH főtitkára az ülés zárásaként megköszönte a közös munkát, és reményét fejezte ki, hogy az együttműködés a jövőben is hatékonyan folytatódik.

Budapest, 2021. december 17.

Készítette: dr. Gilányi Eszter

**Az OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus mellett működő
Civil Konzultációs Testület 2021. évi második ülésének napirendje**

2021. december 17. 10:00-11:30

9:50	Bejelentkezés az online felületre
10:00	Köszöntő
10:10	Az NMM előző CKT ülés óta végzett tevékenységének bemutatása
10:30	A CKT tagjai bemutatják a szabálysértési őrizet és elzárás, valamint a fogvatartással kapcsolatos kutatás szabadsága kérdéskörének főbb problémáit
11:00	A CKT működésének célja, az együttműködéstől várt eredmények
11:10	Kérdések, hozzászólások
11:30	Az ülés zárása